

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio quarta. Vtrum bona spiritualia sint dimittenda propter peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

peccandi quando præter intentionem operantis & conditionem operis inducitur aliquis male dispositus ad peccandum, puta cum quis inuidet bonis aliorum, & tunc ille qui facit talem actum rectum non dat alteri occasionem peccandi, sed alius fumit, & ideo hic est scandalum passiuum sine actiuo, quia ille qui recte agit non dat occasionem ruinae quam alter patitur. Contingit ergo quandoque quod simul sit scandalum in vno actiuo & passiuo in altero, puta cum ad inductionem vnius alius peccat, quoadque verò est passiuum sine actiuo, vt cum aliquis inducit alium verbo vel facto ad peccandum & ille non cõsentit: quandoque verò est passiuum sine actiuo, vt iam dictum est & sic patet primum, scilicet quid sit scandalum, & qualiter distinguitur in actiuum & passiuum.

Tho. ar. 2. 6. Quantum ad secundum sciendum est quod scandalum passiuum nunquam est sine culpa scandalizati, nec actiuum sine culpa scandalizantis, sed passiuum quandoque est sine culpa scandalizantis, & actiuum sine culpa scandalizati. Primum patet: quia omnis ruina spiritualis est peccatum in eo qui ruat, sed scandalum passiuum est spiritualis ruina scandalizati, ergo est peccatum in eo. Secundum patet: quia omne scandalum actiuum vel est peccatum vel habet speciem peccati: si sic, habetur propositum, si verò non sit de se peccatum, sed habet de se speciem peccati, vt comedere idolothytum coram infirmis debet ex charitate dimitti ad cauendum lesionem proximi, & qui nõ dimittit contra charitatem agit, sicut dicit Apostolus Rom. 14. Si propter cibum frater tuus contristatur, iam non secundum charitatem ambulat, ergo omne tale scandalum est peccatum in facientibus ipsum. Tertium patet ex dictis in primo articulo, quia quandoque est scandalum actiuum sine passiuo & passiuum sine actiuo.

Tho. ar. 3. 7. Quantum ad tertium dicendum quod scandalum passiuum nõ est speciale peccatum, nec scandalum actiuum quando est præter intentionem scandalizantis, quod patet vnicò medio: quia ex dicto & facto vnius contingit ruere alium in factum vel dictum simile, sed hoc potest esse in vtroque, scilicet in principali agente & imitante secundum quodlibet genus peccati, nec est ibi specialis circumstantia trahens ad determinatam speciem peccati, ergo scandalum passiuum & actiuum quod est præter intentionem agentis non est speciale peccatum: scandalum verò actiuum quando est ex intentione agentis est speciale peccatum, quia quod opponitur speciali virtuti est speciale peccatum, sed scandalum actiuum cum procedit ex intentione agentis opponitur speciali virtuti, scilicet charitati prout imperat correctione fraternam, scandalizans enim intendit alium corrumpere, sicut corripientes alium emendare, ergo tale scandalum est speciale peccatum: & sic scandalizans dupliciter peccat, scilicet ex genere prauo operis, & ex intentione peruersi finis.

8. AD primum arg. dicendum quod scandalum non fumitur ibi proprie, sed largè pro quolibet impedimento, volebat enim Petrus passionem Christi impedire & ex quodam pietatis affectu non intendens, nec ex verbo suo inducens Christum ad aliquid illicitum, sed ignorans diuinum secretum.

9. Ad secundum dicendum quod scandalum Phariseorum fuit passiuum tantum cui non respondit in Christo aliquod scandalum actiuum, & ideo ipsi peccauerunt non autem Christus.

QVÆSTIO QVARTA.

Vtrum bona spiritualia sint dimittenda propter scandalum.

Tho. 2. 2. q. 43. art. 7.

Secundò quæritur vtrum bona spiritualia sint dimittenda propter scandalum. Et videtur quod sic, quia Hieronymus dicit quod dimittendum est propter scandalum omne quod potest dimitti salua triplici virtute, scilicet veritate, iustitiæ & doctrinæ, sed multa bona spiritualia possunt dimitti salua hac triplici virtute, sicut adimpletio cõsistorum & largitio elemosynarum, alioquin semper peccarent qui ista bona prætermitterent, ergo ista sunt propter scandalum dimittenda.

2. Item doctrina sacra, correctio fraterna, punire delin-

ta sunt quedam opera spiritualia, & tamen sunt propter scandalum dimittenda, ergo &c. Minor patet de doctrina quod sit dimittenda propter scandalum, quia Mat. 7. dicitur: nolite sanctum dare canibus, neque margaritas vestras spargatis ante porcos, ne conuersi corrumpant vos. Correctionem etiam fraternam dicit Aug. dimittendam propter scandalum, primo de ciui. Dei, similiter & punitio peccatorum dimittenda est vbi timetur schismatis periculum, vt dicit August. in epistola contra Permentianum, quare &c.

3. IN contrarium est quod dicit Greg. super Ezech. & allegatur extra de remi. Si de veritate scandalum fumitur, vtilius scandalum nasci permittitur, quam veritas relinquatur, sed bona spiritualia maxime pertinent ad veritatem, ergo non sunt prætermittenda propter scandalum.

4. RESPONSIO. Questio ista locum non habet de scandalo actiuo, quia scandalum actiuum est dictum vel factum malum, vel habens speciem mali, sed bona opera spiritualia non sunt mala, quia iam non essent bona, nec habent speciem mali, cum pertineant ad necessitatem salutis, vel ad eius perfectionem, ergo non possunt cum scandalo actiuo fieri. Restat ergo vt solū intelligatur questio de scandalo passiuo. Et circa hoc videnda sunt duo. Primum est an opera spiritualia sint dimittenda ne alius scandalizetur. Secundum est an bona temporalia sint dimittenda ei qui vult ea accipere vel non repetenda ab eo qui iam habet, si timeatur eius scandalum.

5. Quantum ad primum sciendum est quod quedam bona spiritualia sunt de necessitate salutis, quæ non possunt prætermitti sine peccato mortali, alia verò sunt super erogationis. Prima nõ debent prætermitti propter quodcumque scandalum, quia nullus debet peccare mortaliter, vt aliquis viret quodcumque peccatum: quia secundum ordinem charitatis quilibet tenetur plus sibi quam alteri, sed prima bona non possunt prætermitti sine peccato mortali cum sint de necessitate salutis, ergo &c. Circa verò bona super erogationis, vt est ingressus religionis vel quæcumque alia quæ non sunt de necessitate salutis, distinguendum est de scandalo quod ex eis oritur, quia aut procedit ex malitia, vt cum aliqui dicunt se scandalizatos & in aliis scandala suscitant ad impediendum talia bona, & hoc est scandalum Phariseorum qui de doctrina domini scandalizabantur Mat. 18. & Apostolus Rom. 9. & 1. Corint. 8. & tale scandalum contemnendum est exemplo domini, nec propter ipsum aliquod bonum opus super erogationis est dimittendum. Et tale est frequenter scandalum propinquorum carnalium de ingressu religionis, de quo Hiero. ad Eliodorum dicit: Licet in limine iaceat pater, per calcatum patrem perge, & fixis oculis ad vexillum crucis euoia. Solum pietatis genus est in hac re crudelem esse. Quandoque verò scandalum procedit ex infirmitate vel ignorantia, quod docet dominus vitare Mat. 18. & Apostolus Rom. 14. & 1. Cor. 8. & propter tale scandalum vitandum bona spiritualia quæ non sunt de necessitate salutis vel sunt occultanda, vel ad tempus differenda, quousque reddita ratione instruantur: alii quod non debent ex talibus scandalizari, sed potius edificari. Si autem post redditam rationem & debitam institutionem adhuc scandalum duret, iam videtur ex malitia procedere & non ex ignorantia: & tunc nihil de prædictis est propter tale scandalum dimittendum, & sic patet primum.

6. Quantum ad secundum distinguendum est: quia bona temporalia aut sunt nostra, aut sunt nobis commissa ad conseruandum, vt ea quæ sunt disposita: vel ad conseruandum & dispensandum pro communitate, sicut bona ecclesie committuntur prælati & rectoribus reipublicæ. Si autem sint commissa ad conseruandum vel dispensandum, tunc propter nullum scandalum sunt dimittenda vsurpantibus, sed sunt repetenda saluis debitis circumstantiis quæ debent in talibus obseruari. Cuius ratio est quia fidelis custodia & dispensatio talium incumbit his quibus commissa est ex necessitate præcepti, & ideo sicut præceptum non est omittendum propter scandalum, sic nec illud. Si autem sint nostra, tunc sicut prius aut scandalum oritur ex malitia alicuius alienum volētis vsurpare vel detinere,

mere, & istud est paruipendendum, tum quia noceret bono communi, daretur enim malis occasio rapiendi aliena, tum quia noceret rapientibus qui iniuste rapiendo vel retinendo alienum peccarent. Vnde Greg. dicit in moralibus, loquens de rapientibus aliena: Quidam seruata æquitate prohibendi sunt non sola cura ne nostra subtrahatur, sed ne rapientes non sua semetipsum perdant. Aut scandalum oritur ex ignorantia quod dicitur scandalum pusillorum, & propter illud dimitrenda sunt temporalia ad tempus quousque sedetur scandalum per admonitionem, vel per aliquem alium modum: si autem post sufficientem admonitionem & sufficientem instructionem scandalum non sedatur, perfectionis est sua dimittere, sed non necessitatis, & quandoque non est perfectionis, cum credatur quod repetendo quod alius iniuste detinet, vel negando quod iniuste perit, ille dirigatur ad cognitionem veritatis.

7 Quæ autem sunt indifferentia, sicut comedere carnes vel abstinere omnino dimittenda sunt quando durat scandalum pusillorum. Vnde Aug. dicit in libro de sermone domini in monte: Dandum est quod nec tibi nec alteri noceat, & cum negaueris quod petit, indicanda est eius iustitia, & melius ei aliquid dabis cum petente iniuste, contemneris. Apostolus autem qui videtur dicere, 1. Cor. 8. quod repetere sua in iudicio sit delictum, loquitur in casu in quo fideles de nouo conuersi ad fidem, trahebant se ad iudicia infidelium, quod erat in periculo subuersionis fidei, pro eo quod partes litigantes querunt fauorem iudicis, & dominus (qui dicit Mat. 7. Et qui vult tecum in iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium) loquitur de consilio: vel si sit præceptum, intelligendum est, vt Aug. dicit, secundum præparationem animi, vt scilicet homo paratus sit talia facere, si hoc expediat promotioni fidei, & bonorum morum.

8 AD primum arg. dicendum quod in veritate vitæ, doctrinæ, & iustitiæ non solum comprehenditur illud quod est de necessitate salutis, sed etiam id per quod perfectius peruenitur ad salutem, vt consilia & elemosynæ, vnde hæc non sunt propter scandalum etiam pusillorum simpliciter omittenda, sed occultanda vel differenda ad tempus quousque scandalum sedetur, vel per legitimam admonitionem sedari debeat: in casu autem in quo elemosyna esset de necessitate danda propter extremam indigentiam pauperis vel ingressus religionis deberet totaliter impediri, nõ debet elemosyna vel ingressus religionis differri.

9 Ad secundum dicendum quod doctrina spiritualis cum sit genus elemosynæ quæ est opus misericordiæ ad subleuandam miseriam alterius nõ est dimittenda quando creditur quod ex ea sequatur spiritualis profectus: si autem ex ea non sequatur spiritualis profectus, sed irritatio audientis iam nõ est bonum spirituale. Et ideo si tunc omittitur propter scandalum audientis, nõ omittitur aliquid quod pro tunc habeat rationem boni spiritualis. Similiter dicendum est de correctione fraterna quæ ordinatur ad emendationem fratris, quæ si ex correctione non sequatur, sed potius frater scandalizetur, dimittere eam non est dimittere aliquid bonum spirituale. Eodem modo dicendum est de punitione peccatorum, quia pœnæ cum sint medicinæ ad cohibendum peccata in tantum habent rationem boni spiritualis, inquantum per eas peccata cohibentur. Si autem per infirmitatem pœnarum maiora peccata sequantur, tunc punitio nõ erit bona, nec continebitur sub iustitia & in hoc casu loquitur Aug. quando, s. ex excõmunicacione oritur periculum schismatis, tunc enim excõmunicacionem ferre non pertinet ad veritatem iustitiæ.

Sententia huius distinctionis, XXXIX.
in generali & speciali.

Post hæc de dispari cultu, Superius determinauit Magister de impedimentis matrimonii quæ faciunt personam simpliciter illegitimam respectu cuiuslibet personæ: hic autem determinat de impedimentis quæ faciunt eam illegitimam respectu aliquarum personarum. Et diuiditur in duas. Primò determinat de disparitate cultus. Secundo de cognatione vel propinquitate. Secunda. 40. di. nunc superest de cognatione. Prima est principalis lectionis, & diuiditur in duas. Primò determinat de matrimonio quod

est in disparitate cultus, s. infidelis ad fidelem. Secundo de matrimonio quod est inter fideles ibi, sunt tamen nonnulli. Primò ostendit quod fidelis cum infideli nõ possit contrahere matrimonium. Secundo ponit quandam obiectionem & soluit, ex cuius solutione declaratur, an duorum infidelium matrimonio coniunctorum vnus ad fidem conuersus possit relinquere non conuersum. Tertio inquirat verum propter alia peccata possit vxor dimitti. Secunda ibi, Si autem queris. Tertia ibi, Hic queritur. Prima habet tres partes. Primò enim proponit intentum. Secundo obicit in contrarium ibi, Huic videtur obuiare. Tertio soluit ibi, Sed aliud hic esse, aliud illud. Tertia pars principalis habet tres. Primò enim mouet quæstionem intentam, & obicit ad aliam partem. Secundo obicit in contrarium ibi, sed e contra Ambrosius. Tertio soluit ibi, attende, &c. Et hæc in generali.

2 IN speciali autem proponit primò Magister quod disparitas cultus impedit matrimonium. Et hoc probat testimonio velle. & nõ. sed opponitur in contrarium per autoritatem Apostoli qui dicit quod fidelis non debet vxorem infidelem dimittere si illa velit cum eo manere. Et respondet quod Apostolus loquitur quando vterque in infidelitate sunt coniuncti, & alter eorum ad fidem conuertitur, tunc enim potest fidelis infidelem dimittere propter fornicationem spiritualem infidelitatis, vel potest eam retinere pro spe conuersionis, & hoc Apostolus consuluit. Deinde querit verum propter alia crimina vir possit vxorem dimittere. Et respondet quod sic, & specialiter quod matrimonium sic contrahitur quod aliqua peccata condicio interponitur. Deinde querit verum si fidelis vxorem infidelem dimittit, vel dimittatur ab ea possit aliam ducere. Et arguit pro & contra. In fine dicit & respondet quod si dimittit infidelem volentem cohabitare, ea viuente aliam vxorem ducere non potest. Si verò dimittatur ab infideli potest. In fine dicit quod quidam inter infideles dicunt non esse matrimonium legitimum, quia quod non est ex fide peccatum est, nec est rationi consonum, nec pudicitia, & ideo solui potest. Et respondet quod matrimonium est legitimum, sed in tantum est legitimum, quia nõ habet fundamentum fidei, nec dicitur esse pudicum, quia nõ habet bona matrimonii perfectæ, & in hoc terminatur, &c.

QUESTIO PRIMA.

Verum fidelis possit contrahere matrimonium cum infideli.

Circa distinctionem istam primò queritur, verum fidelis possit contrahere matrimonium cum infideli. Et arguitur quod sic: quia duo mala magis impediunt bonum quam vnum, sed quado vterque est infidelis sunt duo mala & tamen non impeditur matrimonium, ergo fortiori ratione quando alter est fidelis, cum sit tibi tantum vnum malum.

2 Item sicut est disparitas cultus inter fidelem & infidelem, ita inter Christianum & hæreticum, & inter duos infideles diuersorum rituum, sicut Iudæum & Paganum, sed inter fidelem & hæreticum, similiter inter duos infideles disparis cultus potest esse matrimonium, ergo inter fidelem & infidelem.

3 Irè Ioseph contraxit cum Ægyptia, vt habetur Gen. 45. & Moyse cum Æthiopia, vt innuitur Num. 12. & Hester cum Assuero, vt habetur Hester. 2. Lex etiam dicit Deut. si ingressus ad pugnam videris mulierem pulchram in medio captiuorum & adamaueris eam, introies ad eam, dormiesque cum ea, & erit tibi vxor, sed in omnibus his erat matrimonium infidelis cum fidele, ergo &c.

4 IN contrarium est quod dicit Apostolus, 1. Cor. 7. cui vult nubat tantum in domino, hoc est cum fidele.

5 Item Deut. 7. non inibis cum eis sœdus, nec sociabis cum eis coniugia. Esdras etiam separauit matrimonia Iudæorum cum alienigenis inita Esdræ. 8. ergo nullum est matrimonium fidelis cum infideli.

6 RESPONSIO. Videnda sunt duo. Primum est, an inter duos infideles sit matrimonium verum. Secundum est, an possit esse inter fidelem & infidelem.

7 Quantum ad primum dicendum quod inter duos infideles potest esse verum matrimonium dummodo contrahant